

Vergaderjaar 1989–1990

20 079

Procedurele bepalingen met betrekking tot wijziging van de gemeentelijke of provinciale indeling

Nr. 13

DERDE NOTA VAN WIJZIGING

Ontvangen 22 mei 1990

Het gewijzigd voorstel van wet (nr. 12) wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel I, onderdeel A, artikel 1, wordt als volgt gewijzigd:

1. Het gestelde onder a. tot en met e. komt te luiden:

a. wijziging van de gemeentelijke indeling: instelling en opheffing van gemeenten alsmede wijziging van gemeentegrenzen indien deze naar verwachting betrekking heeft op 10% of meer van het inwonertal van tenminste één van de betrokken gemeenten;

b. wijziging van de provinciale indeling: instelling en opheffing van provincies, wijziging van provinciegrenzen niet gepaard gaande met wijziging van een gemeentegrens en wijziging van provinciegrenzen met niet provinciaal ingedeeld gebied;

c. grenscorrectie: een wijziging van een gemeentegrens die naar verwachting het inwonertal van geen van de betrokken gemeenten met 10% of meer zal doen toe- of afnemen;

d. herindelingsplan: een kaart waarop de voorgestelde provincie- of gemeentegrenzen zijn aangegeven en een toelichting;

e. herindelingsregeling: een wet, een algemene maatregel van bestuur of een besluit van provinciale staten tot wijziging van de provinciale of de gemeentelijke indeling of tot grenscorrectie met daarbij gevoegd een kaart;.

2. Onderdeel h. komt te luiden:

h. een gemeente die bij een wijziging van de gemeentelijke indeling wordt ingesteld;.

3. In onderdeel i. vervallen de woorden «of provincie» aan het slot.

B

Artikel I, onderdeel B, wordt als volgt gewijzigd:

1. De aanhef komt te luiden:

Onder vernummering van de hoofdstukken II tot en met VII in V tot en

met X van de artikelen 2 tot en met 51 in 25 tot en met 74 worden drie hoofdstukken ingevoegd die luiden:

2. Aan het opschrift van hoofdstuk II wordt toegevoegd: een grenscorrectie.

3. Artikel 2 vervalt.

4. In artikel 3, eerste lid, en in artikel 4, eerste lid, wordt «indeling» vervangen door: gemeentelijke indeling of een grenscorrectie.

5. Artikel 5 wordt vernummerd tot 8a. Dit artikel wordt als volgt gewijzigd:

- a. het eerste lid vervalt;
- b. in het tweede lid wordt «het eerste lid» vervangen door: artikel 80, eerste lid, dan wel artikel 81, eerste lid;
- c. het vierde lid vervalt;
- d. het tweede en het derde lid worden vernummerd tot eerste en tweede lid;
- e. toegevoegd wordt een nieuw derde lid dat luidt:

3. Bij het voldoen aan de uitnodiging neemt het provinciaal bestuur de artikelen 3, 6, 7 en 8 in acht..

6. In artikel 6, tweede lid, wordt «indeling» vervangen door: gemeentelijke indeling of de grenscorrectie.

7. Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

a. in het eerste lid worden de woorden «concept-herindelingsregeling of, indien provinciale staten tot vaststelling daarvan bevoegd zijn, van» vervangen door: ontwerp-regeling als bedoeld in artikel 75, onder c, dan wel;

b. het tweede lid wordt vervangen door:

2. Tenzij burgemeester en wethouders van één of meer van de betrokken gemeenten gebruik hebben gemaakt van hun bevoegdheid, bedoeld in artikel 78, tweede lid, beslissen provinciale staten over het voorstel van gedeputeerde staten uiterlijk drie maanden nadat het is gedaan. Is van die bevoegdheid gebruik gemaakt, dan beslissen zij zo spoedig mogelijk na ontvangst van het oordeel van Onze Minister, bedoeld in artikel 78, tweede lid.;

c. toegevoegd wordt een nieuw derde lid dat luidt:

3. Gedeputeerde staten zenden de vastgestelde ontwerp-regeling dan wel herindelingsregeling aan Onze Minister en aan de raden van de betrokken gemeenten..

8. Artikel 9 wordt als volgt gewijzigd:

a. in het eerste lid wordt «concept-herindelingsregeling» vervangen door: ontwerp-regeling als bedoeld in artikel 75, onder c.;

b. in het tweede lid wordt «concept-herindelingsregeling» vervangen door: ontwerp-regeling.

9. Artikel 9a vervalt.

10. Artikel 10 wordt als volgt gewijzigd:

a. het eerste en het tweede lid worden vernummerd tot tweede en derde lid;

b. toegevoegd wordt een nieuw eerste lid dat luidt:

1. Gedeputeerde staten zenden een door provinciale staten vastgestelde herindelingsregeling zo spoedig mogelijk aan Onze Minister.

11. Artikel 11 komt te luiden:

Artikel 11

Met het oog op de voorbereiding van wijzigingen van de gemeentelijke indeling of grenscorrectie die gepaard gaan met wijziging van een provinciegrens stellen provinciale staten van de betrokken provincies, tenzij toepassing wordt gegeven aan artikel 11b, een commissie in die is samengesteld uit leden van gedeputeerde staten van de betrokken provincies. Deze commissie treedt voor de toepassing van de artikelen 3, 6, 7, 8 en 10 in de plaats van gedeputeerde staten.

12. Ingevoegd wordt een nieuw artikel 11a dat als volgt luidt:

Artikel 11a

Indien de besturen van de betrokken provincies van oordeel verschillen over de wenselijkheid van een provinciegrenswijziging die verband houdt met een grenscorrectie, geschiedt deze bij algemene maatregel van bestuur.

13. Ingevoegd wordt een nieuw artikel 11b dat luidt:

Artikel 11b

Indien de besturen van de betrokken provincies van oordeel verschillen over de wenselijkheid van een provinciegrenswijziging die verband houdt met een wijziging van de gemeentelijke indeling dan wel een grenscorrectie kan het provinciaal bestuur van één van de betrokken provincies met overeenkomstige toepassing van de artikelen 3, 6, 7 en 8 een ontwerp-regeling vaststellen als bedoeld in artikel 75, onder c, die in dit geval tevens betrekking kan hebben op een grenscorrectie, waarbij de volgende bepalingen in acht worden genomen:

a. Gedeputeerde staten van de desbetreffende provincie voeren, alvorens uitnodigingen te verzenden als bedoeld in artikel 3, tweede lid, alvorens een herindelingsplan op te stellen en alvorens een voorstel te doen als bedoeld in artikel 8, eerste lid, overleg met gedeputeerde staten van de andere betrokken provincie of provincies.

b. Gedeputeerde staten van de desbetreffende provincie zenden het voorstel, bedoeld in artikel 8, eerste lid, tevens aan gedeputeerde staten van de andere betrokken provincie of provincies. Deze zenden het, vergezeld van hun advies, aan provinciale staten van de eigen provincie die daarover binnen drie maanden na ontvangst hun oordeel bepalen. Gedeputeerde staten zenden dit oordeel zo snel mogelijk aan het college van gedeputeerde staten dat het voorstel heeft gedaan.

c. Provinciale staten van de desbetreffende provincie beslissen niet over het voorstel, bedoeld in artikel 8, eerste lid, dan na ontvangst van het oordeel van provinciale staten van de andere betrokken provincie of provincies.

14. Ingevoegd wordt een nieuw artikel 11c dat als volgt luidt:

Artikel 11c

Herindelingsplannen betrekking hebbend op provinciegrenswijzigingen die het gevolg zijn van een wijziging van de gemeentelijke indeling dan wel van een grenscorrectie, worden mede toegezonden aan het bestuur van de waterschappen waarvan de grens samenvalt met de provinciegrens die volgens die plannen gewijzigd zou worden.

15. Artikel 12 komt te luiden:

Artikel 12

Met het oog op de voorbereiding van wijzigingen van de provinciale indeling stellen provinciale staten van de betrokken provincies, tenzij toepassing wordt gegeven aan artikel 18b, een commissie in als beschreven in artikel 11.

16. Artikel 13 komt te luiden:

Artikel 13

De commissie, bedoeld in artikel 12, stelt, met overeenkomstige toepassing van artikel 3, burgemeester en wethouders van de gemeenten die bij de desbetreffende wijziging van de provinciale indeling betrokken zijn, in de gelegenheid overleg met haar te voeren.

17. Artikel 14 komt te luiden:

Artikel 14

1. Indien de raad van een gemeente een wijziging van de provinciale indeling gewenst acht, kan hij gedeputeerde staten van de betrokken provincies verzoeken deze met inachtneming van de bepalingen van dit hoofdstuk voor te bereiden.

2. Artikel 4, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

18. Artikel 15 wordt vernummerd tot artikel 18a. Dit artikel wordt als volgt gewijzigd:

- a. het eerste lid vervalt;
- b. in het tweede lid wordt «het eerste lid» vervangen door: artikel 86, eerste lid,;
- c. het tweede en het derde lid worden vernummerd tot eerste en tweede lid;
- d. toegevoegd wordt een nieuw derde lid dat luidt:
3. Bij het voldoen aan de uitnodiging, bedoeld in het eerste lid, worden de artikelen 12, 13, 16, 17 en 18 in acht genomen.

19. Artikel 16 wordt als volgt gewijzigd:

- a. in het eerste lid worden de woorden «een commissie, ingesteld door provinciale staten van de betrokken provincies en samengesteld uit leden van gedeputeerde staten van die provincies», vervangen door: de commissie, bedoeld in artikel 12»;
- b. het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:
 - de woorden «gedeputeerde staten van de betrokken provincies» worden vervangen door: de commissie;
 - de woorden «eerste lid, van oordeel zijn van» worden vervangen door: van oordeel is dat;
 - de woorden «Zij doen» worden vervangen door: Zij doet.

20. Artikel 17 wordt als volgt gewijzigd:

- a. in het tweede lid wordt de aanduiding «16, eerste lid» vervangen door: 12;
- b. in het derde lid vervalt de zinsnede «,bedoeld in artikel 16, eerste lid».

21. Artikel 18 wordt als volgt gewijzigd:
- a. het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:
 - de aanduiding «16, eerste lid» wordt vervangen door: 12;
 - het woord «concept-herindelingsregeling» wordt vervangen door: ontwerp-regeling als bedoeld in artikel 82, onder b;
 - b. in het tweede lid wordt «concept-herindelingsregeling» vervangen door: ontwerp-regeling.

22. Toegevoegd wordt een nieuw artikel 18b dat luidt:

Artikel 18b

Indien de besturen van de betrokken provincies van oordeel verschillen over de wenselijkheid van een wijziging van de provinciale indeling kan het provinciaal bestuur van één van de betrokken provincies met overeenkomstige toepassing van de artikelen 13, 16, 17 en 18 en van de bepalingen van artikel 11b, onder a, b en c, een ontwerp-regeling vaststellen als bedoeld in artikel 82, onder b. Gedeputeerde staten van de desbetreffende provincie treden daarbij in de plaats van de commissie, bedoeld in artikel 12.

23. Artikel 19 wordt als volgt gewijzigd:
- a. In het eerste lid wordt «concept-herindelingsregeling» vervangen door: ontwerp-regeling als bedoeld in artikel 82, onder b;
 - b. in het tweede lid wordt «concept-herindelingsregeling» vervangen door: ontwerp-regeling.

24. Artikel 19a en artikel 20 vervallen.

25. In artikel 21 wordt «concept-herindelingsregeling» vervangen door: ontwerp-regeling.

C

Artikel I, onderdeel C, komt te luiden:

C

1. In de artikelen 31 (oud artikel 8), 34 (oud artikel 11), eerste lid, 36 (oud artikel 13), 41 (oud artikel 18), 44 (oud artikel 21) en 65 (oud artikel 42), vierde lid, wordt de zinsnede «Indien een wijziging van de gemeentelijke indeling gepaard gaat met wijziging van een provinciale grens,» vervangen door: Bij wijziging van een provinciegrens.

2. In de artikelen 37 (oud artikel 14), tweede lid, 39 (oud artikel 16), eerste lid, 54 (oud artikel 31), eerste lid, 65 (oud artikel 42), eerste lid, en 76 (oud artikel 53), eerste lid, wordt «herindelingswet» vervangen door: herindelingsregeling.

3. In de artikelen 52 (oud artikel 29), eerste lid, 54 (oud artikel 31), eerste lid, 56 (oud artikel 33), eerste lid, en 65 (oud artikel 42), eerste lid, vervallen de woorden «bij een herindelingswet».

D

Aan artikel I wordt een nieuw onderdeel Da toegevoegd dat luidt:

Da

1. In artikel 45 (oud artikel 22), eerste lid, wordt het gestelde na

«dient plaats te vinden», vervangen door: worden, de besturen van die gemeenten gehoord, het bedrag en, zo nodig, de wijze van betaling vastgesteld:

- a. door gedeputeerde staten van de betrokken provincie indien de desbetreffende wijziging van de gemeentelijke indeling dan wel grenscorrectie niet gepaard gaat met wijziging van de provinciegrens;
- b. door de colleges van gedeputeerde staten van de betrokken provincies in onderling overleg indien de desbetreffende wijziging van de gemeentelijke indeling dan wel grenscorrectie gepaard gaat met wijziging van de provinciegrens;
- c. bij koninklijk besluit, de besturen van de betrokken provincies gehoord, bij gebreke van overeenstemming tussen de colleges, bedoeld onder b.

2. In artikel 46 (oud artikel 23), vervalt het gestelde na «de wijze van betaling daarvan», hetgeen wordt vervangen door: vastgesteld:

- a. door de colleges van gedeputeerde staten van de betrokken provincies in onderling overleg;
- b. bij koninklijk besluit, de besturen van de betrokken provincies gehoord, bij gebreke van overeenstemming tussen de colleges, bedoeld onder a..

E

Artikel I, onderdeel E, vervalt.

F

Van artikel I, onderdeel F, vervalt onderdeel 5.

G

Het gestelde onder artikel I, onderdeel G, krijgt het nummer 1.; aan onderdeel G wordt een nieuw onderdeel 2. toegevoegd dat als volgt luidt:

2. Toegevoegd wordt een nieuw artikel 37a dat luidt:

Artikel 37a

1. Indien bij een wijziging van de gemeentelijke indeling bij een gemeente grondgebied wordt ingedeeld dat behoort tot verschillende samenwerkingsgebieden als bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Stb. 1984, 669), passen provinciale staten uiterlijk zes maanden na de datum van herindeling de indeling in samenwerkingsgebieden aan.

2. Indien als gevolg van een wijziging van de provinciale indeling een samenwerkingsgebied ontstaat waarvan het grondgebied zich uitstrekt over meer dan één provincie, wordt dit geacht een provinciegrensoverschrijdend samenwerkingsgebied te zijn in de zin van artikel 2, tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Besluiten als bedoeld in het derde lid van dat artikel worden genomen binnen zes maanden na de datum van herindeling. Artikel 4 van de Wet gemeenschappelijke regelingen is van overeenkomstige toepassing.

H

Aan artikel I wordt een nieuw onderdeel H toegevoegd dat luidt:

H

Toegevoegd worden twee nieuwe hoofdstukken XI en XII, bevattend de artikelen 75 tot en met 86, die als volgt luiden:

HOOFDSTUK XI

Kernbepalingen met betrekking tot wijziging van de gemeentelijke indeling en wijziging van gemeentegrenzen

Artikel 75

In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

- a. wijziging van de gemeentelijke indeling: instelling en opheffing van gemeenten alsmede wijziging van gemeentegrenzen indien deze naar verwachting betrekking heeft op 10% of meer van het inwonertal van tenminste één van de betrokken gemeenten;
- b. grenscorrectie: een wijziging van een gemeentegrens die naar verwachting het inwonertal van geen van de betrokken gemeenten met 10% of meer zal doen toe- of afnemen;
- c. ontwerp-regeling: het concept van een wetsvoorstel tot wijziging van de gemeentelijke indeling met daarbij gevoegd een kaart.

Artikel 76

1. Wijziging van de gemeentelijke indeling geschiedt bij wet.
2. Grenscorrecties die gepaard gaan met wijziging van een provinciegrens, niet zijnde een provinciegrens met niet provinciaal ingedeeld gebied, geschieden bij gelijkkluidend besluit van provinciale staten van de betrokken provincies tenzij toepassing is gegeven aan artikel 81, tweede lid.
3. De overige grenscorrecties geschieden bij besluit van provinciale staten, tenzij toepassing is gegeven aan artikel 81, tweede lid.

Artikel 77

1. Ter voorbereiding van een wijziging van de gemeentelijke indeling wordt een ontwerp-regeling vastgesteld:
 - a. bij gelijkkluidend besluit van provinciale staten van twee of meer aan elkaar grenzende provincies indien zij gepaard gaat met wijziging van de grens tussen die provincies;
 - b. door provinciale staten in de overige gevallen.
2. Tenzij toepassing is gegeven aan artikel 80, tweede lid, besluit Onze Minister niet tot het voorbereiden van een voorstel van wet tot wijziging van de gemeentelijke indeling dan nadat hem de desbetreffende ontwerp-regeling is toegezonden.

Artikel 78

1. Gedeputeerde staten doen aan provinciale staten geen voorstel tot het vaststellen van een ontwerp-regeling dan nadat:
 - a. het college van burgemeester en wethouders van elk van de betrokken gemeenten in de gelegenheid is gesteld omtrent de wense-

lijkheid van de desbetreffende wijziging van de gemeentelijke indeling overleg te voeren met gedeputeerde staten;

b. een ieder in de gelegenheid is gesteld zijn oordeel over de desbetreffende wijziging van de gemeentelijke indeling ter kennis te brengen van gedeputeerde staten.

2. Indien het college van burgemeester en wethouders van één van de betrokken gemeenten van mening is dat in de overwegingen die aan het voorstel van gedeputeerde staten ten grondslag liggen dan wel bij de voorafgaande procedure aan het belang van zijn gemeente onvoldoende recht is gedaan, kan het Onze Minister daarover zijn oordeel vragen. Provinciale staten nemen geen besluit over het voorstel dan nadat Onze Minister hun zijn oordeel ter kennis heeft gebracht.

Artikel 79

Op besluiten van provinciale staten als bedoeld in artikel 76, tweede en derde lid, tot het vaststellen van grenscorrecties is artikel 78, eerste lid, van overeenkomstige toepassing.

Artikel 80

1. Indien Onze Minister een wijziging van de gemeentelijke indeling wenselijk acht, nodigt hij het desbetreffende provinciaal bestuur dan wel de desbetreffende provinciale besturen ertoe uit om, met inachtneming van artikel 78, de voorbereiding van die wijziging ter hand te nemen.

2. Indien door het provinciaal bestuur dan wel de provinciale besturen niet binnen drie maanden aan de uitnodiging gevolg wordt gegeven, kan Onze Minister de voorbereiding van een wijziging van de gemeentelijke indeling zelf ter hand nemen. In dat geval is artikel 78, eerste lid, van overeenkomstige toepassing.

Artikel 81

1. Indien Onze Minister een grenscorrectie wenselijk acht, nodigt hij het desbetreffende provinciaal bestuur dan wel de desbetreffende provinciale besturen ertoe uit om, met inachtneming van artikel 78, eerste lid, de voorbereiding van die grenscorrectie ter hand te nemen.

2. Indien door het provinciaal bestuur dan wel de provinciale besturen niet binnen drie maanden aan de uitnodiging gevolg wordt gegeven, kan een grenscorrectie bij algemene maatregel van bestuur worden aangebracht. Bij de voorbereiding daarvan is artikel 78, eerste lid, van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK XII

Kernbepalingen met betrekking tot wijziging van de provinciale indeling

Artikel 82

In deze wet wordt verstaan onder:

a. wijziging van de provinciale indeling: instelling en opheffing van provincies, wijziging van provinciegrenzen niet gepaard gaande met wijziging van een gemeentegrens en wijziging van provinciegrenzen met niet provinciaal ingedeeld gebied;

b. ontwerp-regeling: het concept van een wetsvoorstel strekkende tot wijziging van de provinciale indeling met daarbij gevoegd een kaart.

Artikel 83

Wijziging van de provinciale indeling geschiedt bij wet tenzij het een wijziging betreft van provinciegrenzen met niet provinciaal ingedeeld gebied. In dat geval geschiedt zij bij algemene maatregel van bestuur.

Artikel 84

1. Ter voorbereiding van een wijziging van de provinciale indeling wordt een ontwerp-regeling vastgesteld:
 - a. bij gelijkkluidend besluit van provinciale staten van twee of meer aan elkaar grenzende provincies;
 - b. bij besluit van provinciale staten van één provincie indien daarover tussen de besturen van de betrokken provincies geen overeenstemming bestaat dan wel indien het een wijziging betreft van de provinciegrens met niet provinciaal ingedeeld gebied.
2. Tenzij toepassing is gegeven aan artikel 86, tweede lid, besluit Onze Minister niet tot het voorbereiden van een voorstel van wet tot wijziging van de provinciale indeling dan nadat hem de desbetreffende ontwerp-regeling is toegezonden.

Artikel 85

1. Gedeputeerde staten doen aan provinciale staten geen voorstel tot het vaststellen van een ontwerp-regeling dan nadat:
 - a. het college van burgemeester en wethouders van elk van de betrokken gemeenten in de gelegenheid is gesteld over de desbetreffende wijziging van de provinciale indeling overleg te voeren met gedeputeerde staten;
 - b. een ieder in de gelegenheid is gesteld zijn oordeel over de desbetreffende wijziging van de provinciale indeling ter kennis te brengen van gedeputeerde staten.

Artikel 86

1. Indien Onze Minister een wijziging van de provinciale indeling gewenst acht, nodigt hij de betrokken provinciebesturen ertoe uit om, met inachtneming van artikel 85, de voorbereiding van die wijziging ter hand te nemen.
2. Indien de provinciale besturen niet binnen drie maanden aan de uitnodiging gevolg geven, kan Onze Minister de voorbereiding van een wijziging van de provinciale indeling zelf ter hand nemen. In dat geval is artikel 85 van overeenkomstige toepassing.
3. Onze Minister besluit niet tot het voorbereiden van een voorstel van wet dan wel een algemene maatregel van bestuur tot wijziging van de provinciale indeling dan nadat hij gedeputeerde staten van elk van de betrokken provincies in de gelegenheid heeft gesteld overleg met hem te voeren.

I

Aan artikel I wordt een nieuw onderdeel I toegevoegd dat luidt:

I

Onder vernummering van hoofdstuk VIII in hoofdstuk XIII en van de artikelen 52 tot en met 56 in 87 tot en met 91 wordt hoofdstuk XIII als volgt gewijzigd:

1. Na artikel 90 (oud artikel 55) wordt een nieuw artikel 90a ingevoegd dat luidt:

Artikel 90a

1. Indien het voorstel van wet, houdende nieuwe bepalingen met betrekking tot gemeenten (Gemeentewet, Kamerstuk 19 403) tot wet wordt verheven en in werking treedt, vervalt hoofdstuk XI van de Wet algemene regels herindeling. Onze Minister past in verband daarmee de aanhalingen van artikelen in die wet aan.

2. Indien het voorstel van wet, houdende nieuwe bepalingen met betrekking tot provincies (Provinciewet, Kamerstuk 19 836) tot wet wordt verheven en in werking treedt, vervalt hoofdstuk XII van de Wet algemene regels herindeling. Onze Minister past in verband daarmee de aanhaling van artikelen in die wet aan.

2. In artikel 91 (oud artikel 56) vervalt de tweede volzin.

3. Na artikel 91 wordt een nieuw artikel 91a ingevoegd dat luidt:

Artikel 91a

Deze wet kan worden aangehaald als: Wet algemene regels herindeling.

J

Artikel III wordt als volgt gewijzigd:

In het tweede en het derde lid wordt «regelen» vervangen door: regels.

TOELICHTING

1. Algemeen

In de nota naar aanleiding van het eindverslag (Kamerstukken II, 1988-1989, 20 079, nr. 10, pag. 2) bij het onderhavige wetsvoorstel (in dit stuk te noemen: het wetsvoorstel-Arhi) heb ik aangekondigd de «kern»bepalingen uit dit wetsvoorstel toe te voegen aan de voorstellen voor een nieuwe Gemeentewet respectievelijk een nieuwe Provinciewet. Dit om tegemoet te komen aan de wens die leeft bij veel fracties in de Tweede Kamer om de belangrijkste wetsartikelen over de instelling van nieuwe gemeenten en provincies en de opheffing van bestaande gemeenten en provincies alsmede over belangrijke grenswijzigingen van gemeenten en provincies in de desbetreffende organieke wetten onder te brengen. De kernbepalingen inzake wijziging van gemeentegrenzen zijn inmiddels bij nota van wijziging toegevoegd aan het voorstel voor een nieuwe Gemeentewet, die inzake wijziging van provinciegrenzen aan het voorstel voor een nieuwe Provinciewet. In samenhang met de wijzigingen van de wetsvoorstellen voor een nieuwe Gemeentewet en voor een nieuwe Provinciewet op dit punt moet ook het wetsvoorstel-Arhi worden aangepast. Bijgaande nota van wijziging bevat die aanpassingen samen met een aantal andere, kleinere, wijzigingen. Ter toelichting daarop het volgende.

Bij de toevoeging van de kernbepalingen inzake gemeente- en provinciegrenswijzigingen aan de voorstellen voor een nieuwe Gemeente- en een nieuwe Provinciewet is het volgende systeem gevolgd. In de Gemeentewet zijn alle procedurele kernbepalingen opgenomen inzake de

instelling en de opheffing van gemeenten en de «grote» gemeentegrenswijzigingen. Daarnaast zijn in de Gemeentewet alle kernbepalingen opgenomen inzake «kleine» wijzigingen van gemeentegrenzen, de zogenaamde grenscorrecties. Het volgen van dit systeem leidt ertoe dat de procedurele kernbepalingen inzake provinciegrenswijzigingen, voor zover die gepaard gaan met gemeentegrenswijzigingen, eveneens deel gaan uitmaken van het voorstel voor een nieuwe Gemeentewet. De Provinciewet bevat daardoor de procedurele kernbepalingen met betrekking tot provinciegrenswijzigingen die niet gepaard gaan met wijziging van gemeentegrenzen, dat wil zeggen provinciegrenswijzigingen waarbij complete gemeenten overgaan van de ene provincie naar de andere. Met dit systeem – het concentreren van alle kernbepalingen inzake de gemeentegrenswijzigingen in de Gemeentewet – worden doublures vermeden die zouden ontstaan wanneer de bepalingen inzake gemeentegrenswijzigingen zonder provinciegrenswijziging in de Gemeentewet en die inzake gemeentegrenswijzigingen, gepaard gaande met provinciegrenswijziging, in de Provinciewet zouden worden opgenomen.

Het volgen van dit systeem heeft consequenties voor het wetsvoorstel-Arhi. Het leidt ertoe dat hoofdstuk II van artikel I, onderdeel B, de bepalingen bevat die betrekking hebben op de procedures inzake grote en kleine gemeentegrenswijzigingen, waaronder die welke gepaard gaan met wijziging van de provinciegrens. Hoofdstuk III van dat onderdeel bevat de bepalingen inzake de provinciegrenswijzigingen die niet met gemeentegrenswijziging gepaard gaan. Daarmee is afgestapt van het onderscheid dat het oorspronkelijke wetsvoorstel aanhield tussen wijziging van de gemeentelijke indeling, al dan niet gepaard gaande met provinciegrenswijziging enerzijds en wijziging van de provinciale indeling, al dan niet gepaard gaande met gemeentegrenswijziging anderzijds.

Op het systeem wordt één uitzondering gemaakt, die ook doorwerkt in het aangepaste wetsvoorstel-Arhi. Deze heeft betrekking op een afzonderlijke categorie grenswijzigingen die een eigen procedure nodig heeft. Het gaat hierbij om wijzigingen van provinciegrenzen met niet provinciaal ingedeeld gebied. Aangezien alleen de Noordzee nog Nederlands «grond»gebied omvat dat niet provinciaal ingedeeld is, kan het bij deze categorie grenswijzigingen alleen gaan om de provinciegrenzen in de Noordzee. Met deze provinciegrenzen wijzigt in alle denkbare gevallen ook de gemeentegrens. Zou het hierboven omschreven systeem zijn gevolgd, dan zouden ook de kernbepalingen inzake deze categorie grenswijzigingen in de Gemeentewet worden opgenomen en de corresponderende «Arhi-bepalingen» in artikel I, onderdeel B, hoofdstuk II. Om drie redenen is hier afgeweken van het systeem en zijn de desbetreffende kernbepalingen verwerkt in de Provinciewet en de overige bepalingen in hoofdstuk III van onderdeel B van artikel I. Die redenen zijn:

1. het gaat altijd om provinciegrenswijzigingen;
2. wijziging van het provinciaal ingedeeld gebied ten opzichte van het niet provinciaal ingedeeld gebied past terminologisch beter onder het begrip «wijziging van de provinciale indeling» dan onder het begrip «grenscorrectie» dat in de terminologie van het wetsvoorstel in de gemeentelijke sfeer thuishoort;
3. de desbetreffende categorie grenswijzigingen is wat eenvoudiger in de procedures met betrekking tot wijziging van de provinciale indeling in te passen.

Wat betreft de verhouding tussen de nieuwe Gemeentewet en de nieuwe Provinciewet enerzijds en de toekomstige Wet Arhi anderzijds zal laatstgenoemde wet de nadere uitwerking bevatten van de «kern»bepa-

lingen die deel zullen uitmaken van de nieuwe Gemeentewet en de nieuwe Provinciewet. Die uitwerking heeft betrekking op het gedetailleerd beschrijven van de complete procedures waarvan de Gemeentewet en de Provinciewet alleen de essentiële elementen bevatten. Met name stelt het wetsvoorstel Arhi termijnen voor de meeste activiteiten die bij de verschillende procedures behoren.

Gezien de stand van zaken bij de parlementaire behandeling van de voorstellen voor een nieuwe Gemeentewet en een nieuwe Provinciewet enerzijds en het onderhavige wetsvoorstel anderzijds dreigt zich de situatie voor te doen waarin de Wet-Arhi in werking is getreden, maar de wetsbepalingen in de Gemeente- en in de Provinciewet, waar de Wet-Arhi een nadere uitwerking van vormt, nog niet. Daarom is in het wetsvoorstel-Arhi een aantal artikelen opgenomen die identiek zijn aan de procedurele kernbepalingen met betrekking tot wijziging van de gemeentelijke respectievelijk de provinciale indeling die deel zullen uitmaken van de Gemeentewet en de Provinciewet. Deze artikelen (zie onderdeel H van de onderhavige nota van wijziging respectievelijk artikel I (Romeinse één), onderdeel H van het gewijzigd voorstel van wet) vervallen op het tijdstip van inwerkingtreding van de nieuwe Gemeentewet respectievelijk de nieuwe Provinciewet (zie voor het van rechtswege vervallen van die bepalingen onderdeel I van de nota van wijziging respectievelijk artikel I (Romeinse één), onderdeel I (hoofdletter i), van het gewijzigd voorstel van wet). De kernbepalingen worden hier niet specifiek toegelicht; de toelichting daarop maakt deel uit van de nota's van wijziging op de voorstellen voor een nieuwe Gemeentewet en een nieuwe Provinciewet.

Het «verdelen» van de bepalingen van het oorspronkelijke wetsvoorstel-Arhi over drie wetsvoorstellen leidt naast een groot aantal technische aanpassingen tot het schrappen van enige artikelen uit het wetsvoorstel-Arhi. Daarnaast zijn enkele nieuwe bepalingen opgenomen. Deze betreffen:

- het toevoegen van procedurele bepalingen inzake provinciegrenswijziging in de gevallen waarin de desbetreffende provinciale besturen daarover geen overeenstemming hebben (onderdeel B, de nieuwe artikelen 11a, 11b en 18b);
- het toevoegen van een bepaling inzake verrekening tussen gemeenten na een gemeentegrenswijziging waarbij tevens de provinciegrens is gewijzigd (onderdeel D, het nieuwe onderdeel Da onder 1b en 1c);
- het toevoegen van twee overgangsbepalingen inzake de aanpassing van de indeling in samenwerkingsgebieden ingevolge de Wet gemeenschappelijke regelingen bij een wijziging van de gemeentelijke respectievelijk de provinciale indeling (onderdeel F, het nieuwe artikel 37a).

Samen met de toevoeging op tijdelijke basis van de kernbepalingen leidt dit tot een vrij omvangrijke nota van wijziging.

2. Artikelsgewijze toelichting

A

1. Naast enkele verduidelijkingen wijzigt dit onderdeel de definities die het wetsvoorstel beoogt toe te voegen aan de Wet algemene regelen gemeentelijke indeling (wet-Argi) in die zin dat dezelfde definities worden opgenomen als de definities van de hoofdstukken XI en XII. Dit zijn de hoofdstukken die de «kernbepalingen» bevatten die ook worden opgenomen in de wetsvoorstellen voor een nieuwe Gemeentewet en een nieuwe Provinciewet.

2. en 3. De begripsomschrijvingen zijn aangepast aan de omstandigheid dat de nieuw ingestelde provincie in de wet-Arhi niet voor zal komen. Aangezien het instellen van nieuwe provincies (en het opheffen van bestaande) zelden voorkomt, is er vanaf gezien daarvoor bepalingen toe te voegen.

B

1. De vernummering is aangepast aan de invoeging van twee nieuwe hoofdstukken XI en XII. De vernummering wordt gecompleteerd in onderdeel I.

2. Deze wijziging behelst, evenals de wijzigingen onder 4. en 6., aanpassing aan de definities van de kernbepalingen: het begrip «wijziging van de gemeentelijke indeling» omvat niet langer de grenscorrecties.

3. De bevoegdhedentoedeling ten aanzien van wijziging van de gemeentelijke indeling en van grenscorrecties maakt deel uit van de kernbepalingen en is derhalve opgenomen in hoofdstuk XI (art. 75) en in het voorstel voor een nieuw Gemeentewet (art. 274a).

4. Zie onder 1.

5. Aangezien de bevoegdheid tot het doen van een uitnodiging tot het voorbereiden van een wijziging van de gemeentelijke indeling dan wel een grenscorrectie is geregeld in de kernbepalingen, vervallen de desbetreffende artikelleden (eerste en vierde lid) en moet naar de kernbepalingen worden verwezen (tweede lid, vernummerd tot eerste lid). Toegevoegd zijn de procedurevereisten waaraan provinciale besturen bij het gevolg geven aan de uitnodiging moeten voldoen (nieuwe derde lid). Aangezien daarbij verwezen wordt naar onder meer artikel 8, is het logisch het bijgestelde artikel 5 na artikel 8 op te nemen.

6. Zie onder 1.

7. a. leidt ertoe dat verwezen wordt naar het in de kernbepalingen omschreven begrip «ontwerp-regeling» in plaats van naar het niet-omschreven begrip «concept-herindelingsregeling».

b. behelst een aanpassing aan de «behoorlijkheidstoets» die deel uitmaakt van de kernbepalingen.

c. leidt ertoe dat de toezending van de vastgestelde ontwerp-regeling in een afzonderlijk artikellid wordt geregeld.

8. Zie onder 7.a.

9. In de begripsomschrijvingen behorend bij de kernbepalingen is al vermeld dat bij herindelingsregelingen een kaart moet worden gevoegd, zodat artikel 9a kan vervallen.

10. Het nieuwe eerste lid stelt zeker dat ook door provinciale staten vastgestelde grenswijzigingen bij de rijksoverheid bekend worden.

11. Het nieuwe artikel 11 is analoog aan het huidige, behoudens een verwijzing naar de mogelijkheid van een verschil van mening tussen de betrokken provinciebesturen, waarvoor in het nieuwe artikel 11b een voorziening wordt getroffen. Daarnaast is bepaald dat de commissie ook het overleg op grond van artikel 3 moet voeren.

12. Artikel 11a is toegevoegd om te voorkomen dat een verschil van mening tussen provinciebesturen het totstandbrengen van een interprovinciale grenscorrectie volstrekt blokkeert. Volgens het huidige wetsvoorstel zijn provinciale staten van de betrokken provincies tot het aanbrengen van dergelijke grenscorrecties bevoegd. Hebben die over de wenselijkheid daarvan een verschil van mening dan voorzien de huidige voorstellen niet in de mogelijkheid dat zo'n correctie, indien nodig, er toch komt. Om in die leemte te voorzien wordt de besluitvorming naar hoger niveau getild, i.c. dat van de Kroon.

13. Artikel 11b geeft procedurele bepalingen voor het geval de provinciebesturen van mening verschillen over de wenselijkheid van een interprovinciale wijziging van de gemeentelijke indeling. In dat geval kan het bestuur van één van de betrokken provincies de voorbereidingen alleen afronden tot en met het éézijdig vaststellen van de ontwerp-regeling. Gedeputeerde staten van die provincie moeten dan, voorafgaand aan het zetten van de belangrijkste stappen in de procedure (i.c. het verzenden van uitnodigingen voor overleg op grond van artikel 3 aan de betrokken gemeentebesturen, inclusief gemeentebesturen in de andere provincie(s), en het vaststellen van het herindelingsplan) overleg voeren met gedeputeerde staten van de andere betrokken provincie(s). Bovendien wordt, alvorens provinciale staten de «éézijdige» ontwerp-regeling vaststellen, het oordeel gevraagd van provinciale staten van die andere provincie(s).

14. De bepalingen van hoofdstuk II voorzagen nog niet in toezending van herindelingsplannen betrekking hebbend op gemeentegrenswijzigingen die gepaard gaan met wijziging van de provinciegrens, aan de waterschapsbesturen. Deze toezending was, op verzoek van de leden van de fractie van de S.G.P., wel geregeld in hoofdstuk III. In die leemte van hoofdstuk II is met het nieuwe artikel 11c voorzien. Het opnemen van een geheel nieuw artikel is nodig omdat deze bepaling niet zonder meer kan worden ingevoegd in artikel 6. Dit omdat artikel 6 niet alleen betrekking heeft op gemeentegrenswijzigingen gepaard gaande met wijziging van de provinciegrens, maar ook op «loutere» gemeentegrenswijzigingen.

15. Artikel 12 vervalt omdat de bevoegdheden ten aanzien van wijziging van de provinciale indeling in de kernbepalingen worden geregeld, i.c. in artikel 88. Het nieuwe artikel is volstrekt analoog aan artikel 11. Dit is het geval omdat ten aanzien van wijzigingen in de provinciale indeling, waarbij het gaat om «loutere» provinciegrenswijzigingen, analogie is nagestreefd met de bepalingen inzake gemeentegrenswijzigingen die met wijziging van de provinciegrens gepaard gaan. De belangrijkste daarvan zijn de artikelen 11 en 11b.

16. Volgens het aangepaste artikel 13 wordt het «open» overleg met gemeentebesturen, waarmee iedere procedure tot grenswijziging aanvangt, gevoerd door de commissie ex artikel 12.

17. De wijzigingen in artikel 14 beogen slechts enige verduidelijking en stroomlijning.

18. De wijzigingen die worden aangebracht in artikel 15 (nieuw 18a) zijn analoog aan die welke zijn aangebracht in artikel 5 (nieuw 8a). Zie voor een toelichting onder 4.

19. De wijzigingen in artikel 16 schrappen de instelling van de commissie die in artikel 12 wordt geregeld en brengen de analogie aan met hoofdstuk II, waar de commissie ex artikel 11 de in artikel 16 beschreven taken vervult.

20. Nu het in artikel 17 gaat om een commissie ex artikel 12 moet ook verwezen worden naar artikel 12.

21. Zie onder 20 en onder 7.a.

22. Het nieuwe artikel 18b brengt een voorziening aan voor het geval niet alle betrokken provinciebesturen een grenswijziging van de provinciale indeling wenselijk achten. De regeling is analoog aan die van artikel 11b, vandaar dat naar dat artikel kan worden verwezen.

23. Zie onder 7.a.

24. Het toevoegen van een kaart aan de herindelingsregeling (artikel 19a) is al geregeld in artikel 1, onder e. Het vaststellen van een grensbeschrijving (artikel 20) lijkt bij wijziging van de provinciale indeling niet nodig, aangezien daarbij geen gemeentegrenzen wijzigen. Ten aanzien van wijzigingen van provinciegrenzen met niet provinciaal ingedeeld gebied zal de grensbeschrijving worden verwerkt in de algemene maatregel van bestuur waarbij deze worden vastgesteld.

25. Zie onder 7.a.

C

1. De vermelde artikelen zijn ook van toepassing op provinciegrenswijzigingen waarbij complete gemeenten overgaan van de ene naar de andere provincie, dus zonder gemeentegrenswijziging. Vandaar dat de formulering van de voorwaarde in deze artikelen dient te worden aangepast.

2. en 3. Door het begrip «herindelingswet» te vervangen door het in onderdeel A, artikel 1 omschreven begrip «herindelingsregeling», hetzij door, waar het overbodig is, het te schrappen, wordt eenheid in de terminologie aangebracht.

D

1. en 2. In artikel 22 (oud) van de Wet-Argi ontbrak een regeling voor het nemen van een besluit over intergemeentelijke verrekeningen na een wijziging van de gemeentelijke indeling dan wel een grenscorrectie indien deze gepaard gaat met wijziging van de provinciegrens. De bijstelling van het eerste lid van dat artikel voorziet in die leemte. Artikel 23 (oud) wordt gewijzigd om het wat betreft de systematiek in overeenstemming te brengen met het bijgestelde artikel 22 (oud).

E

Het vervallen van dit onderdeel is nodig omdat de bepalingen inzake de citeertitel wordt opgenomen na de «tijdelijk» in te voegen hoofdstukken XI en XII. Zie ook onderdeel I, waar deze bepalingen opnieuw worden toegevoegd.

F

Door bijstelling van artikel 23 (oud), zoals voorgesteld bij onderdeel D is onderdeel 5 van artikel I, onderdeel F, overbodig geworden.

G

Tot nu toe ontbrak in de Wet-Argi een overgangsbepaling inzake de gevolgen van gemeente- en provinciegrenswijzigingen voor de indeling in samenwerkingsgebieden ingevolge de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Het nieuwe artikel 37a beoogt in die leemte te voorzien waarbij het uitgangspunt is dat een gemeente- of een provinciegrenswijziging uitsluitend gevolgen heeft voor de indeling in samenwerkingsgebieden wanneer het een grenscorrectie betreft. In dat geval volgt de indeling de – beperkte – wijziging van de gemeente-(en provincie-)grens. Wijziging van de gemeentelijke of de provinciale indeling tast op zichzelf de door provinciale staten vastgestelde indeling in samenwerkingsgebieden niet aan. Als gevolg van zo'n wijziging kunnen er twee situaties ontstaan die om een voorziening vragen. De eerste is dat de grens van een samenwerkingsgebied door een gemeente heen komt te lopen. Deze situatie ontstaat wanneer een deel van een gemeente wordt toegevoegd aan een gemeente die tot een ander samenwerkingsgebied behoort. Zij is in strijd met de Wgr en moet zo spoedig mogelijk worden beëindigd. Artikel 37a, eerste lid, geeft provinciale staten de opdracht binnen zes maanden de indeling aan te passen.

Het voorgestelde tweede lid heeft betrekking op de andere situatie waarin een overgangsbepaling nodig is. Deze treedt op wanneer een gemeente overgaat naar een andere provincie en als gevolg hiervan het samenwerkingsgebied waartoe deze gemeente behoort, zich uitstrekt over meer dan één provincie. Het tweede lid stelt voor dit samenwerkingsgebied te beschouwen als een grensoverschrijdend samenwerkingsgebied als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de Wgr. Voor wijziging van de desbetreffende indeling in samenwerkingsgebieden is dan een gezamenlijk statenbesluit nodig.

Vanaf het moment dat het grensoverschrijdende samenwerkingsgebied op deze wijze is ontstaan, dient te worden verzekerd dat het samenwerkingsgebied naar behoren functioneert. Met het oog daarop bepaalt het tweede lid dat provinciale staten (in dit geval van meer dan één provincie) binnen zes maanden na de datum van herindeling een besluit nemen als bedoeld in artikel 2, derde lid, van de Wgr, dat wil zeggen het aanwijzen van het provinciaal bestuur dat binnen het samenwerkingsgebied de bevoegdheden met betrekking tot gemeenschappelijke regelingen uitoefent die bij of krachtens de wet aan het provinciaal bestuur zijn toegekend.

H

Voor een inhoudelijke toelichting op de kernbepalingen inzake de procedure tot wijziging van de gemeentelijke en de provinciale indeling die met dit onderdeel worden toegevoegd aan het wetsvoorstel-Arhi, zij verwezen naar de toelichting bij de vierde nota van wijziging bij het voorstel voor een nieuwe Gemeentewet en de toelichting bij de vierde nota van wijziging bij het voorstel voor een nieuwe Provinciewet. Dit omdat de kernbepalingen verder in het kader van de behandeling van die wetsvoorstellen zullen worden besproken.

1. Het nieuwe artikel 90a regelt het tijdelijk karakter, bij wijze van overgangsregeling, van opneming van de hoofdstukken XI en XII in de Wet-Arhi. Deze hoofdstukken vervallen automatisch bij het in werking treden van de nieuwe Gemeentewet respectievelijk Provinciewet die volgens die wetsvoorstellen identieke bepalingen bevatten.

2. en 3. De hierbij opnieuw toegevoegde bepalingen (nadat ze krachtens onderdeel E zijn geschrapt) inzake de citeertitel zijn identiek aan de oorspronkelijke bepalingen.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken,
D. IJ. W. de Graaff-Nauta